

COMUNICACIÓ

Agustí Boadas Llavat: Mn. Cinto, sant Francesc i la Plana de Vic

Mn. Jacint Verdaguer definí Marià Aguiló com el primer dels nostres poetes. Un caprici? Potser un elogi per la viola d'or que el vigatà rebé del mallorquí en els Jocs Florals del 1874? Seria massa pueril i l'explicació, tot i que pot semblar rebuscada, és molt més romàntica. Mn. Cinto, amb vint-i-cinc anys, li havia donat un poema, *Sant Francesc s'hi moria*, el 2 d'octubre i Aguiló el dedicà a la seva promesa, Francesca Miró, per la seva onomàstica.

Justament l'endemà, vigília de la festa del *Pobrissó d'Assís* de 1870, Mn. Cinto celebrava la segona missa a l'ermita de *Sant Francesc-s'hi-moria*, que està a uns centenars de metres del seu Folgueroles natiu. I deu anys abans, 1860, amb gairebé quinze anys, ingressava als terciaris franciscans de Folgueroles, cosa que repetí, ja seminarista, a Vic poc abans d'ordenar-se de prevere. Ens és lícit, doncs, preguntar-nos quina ha estat la relació entre la seva poesia i el moviment franciscà.

D'entrada, caldria esbossar el marc físic i, a part de l'ermita, trobem el convent de Sant Tomàs de Riudeperes —el mateix Verdaguer és anomenat *poeta de Riu de Peras* per Aguiló—, els tercerols establerts al redós del convent (cal recordar que, per ordre del capítol general dels franciscans de Toledo de 1604, tots els convents havien de crear una fraternitat seglar) i la semblança entre el paisatge de l'Umbria i d'Osona. Boira i fred a l'hivern, símbol d'un Mn. Cinto i un Francesc marcats per estigmes paral·lels (els poemes franciscans de l'època en què fou calumniat o el Francesc que viu malalt i aïllat als eremitoris). Esclat de la primavera en dos poetes de la natura: l'un amb el començ del poema «La Plana de Vic diu que en treu florida / des que sant Francesc l'amor hi predica»; l'altre, amb el *Càntic del Sol*.

Però hi ha més: el jove Cinto volia fer-se franciscà. No obstant això, el Col·legi de Missions de Sant Tomàs només funcionà de 1862 a 1868, fins a la *Septembrina*. Podia haver-hi ingressat, però a última hora canvià d'opinió, segons ell, perquè li feia recança haver de marxar a les Amèriques, cosa que després féu com a capellà de vaixell. El contacte, però, amb els catalans missioners al

Perú fou constant, com ho prova el fet que parli del martiri en 1875 del president d'Equador, García Moreno, presumptament a mans dels maçons. El fet és que la vida religiosa regular amb prou feines existia a casa nostra i la restauració franciscana arribaria amb la Restauració monàrquica en 1877, amb ordres expressives de no fundar on els *frares havien estat foragitats a sang i foc*, és a dir, Barcelona i Reus—segons deia el P. Ramon Boldú, restaurador de la Província, una figura cabdal en la introducció i promoció del franciscanisme hispànic i a qui va dedicat el poema de *Sant Francesc-s'hi-moria* en 1882.

Quina seria la raó per a la simpatia envers els franciscans d'un noi de poble que havia sentit deixar en ridícul la vida religiosa regular, com confessava un contemporani, el P. Josep Maria Vila (que sí que arribà a entrar a Sant Tomàs en 1867)? Més d'una, sens dubte, però no es pot oblidar el paper actiu que els frares van tenir en les guerres carlines i, en especial, el seu paper tradicional a Catalunya, a cavall entre la mística i el compromís social més radical, o dit altrament, el tradicionalisme i l'anarquisme. També devia ser atractiu el tema de la vida conventual en un home, com sabem, poc donat a obeir absurditats. I finalment, la confrontació entre el sant Francesc històric, tot pobresa, i els franciscans que vivien de manera miserable a Riudeperes.

Més encara: els missatges contradictoris entre el descrèdit de la vida religiosa i els records dels tercerols de Folgueroles, unit a la munió de tradicions orals rebudes—com ara el pas de sant Francesc per la Plana de Vic en 1214—encaixaven en una persona que a poc a poc anava afaïçonant la seva poesia en els cànons de l'ideal romàntic. Tal és el lligam pregon amb Marià Aguiló, també folklorista i poeta, romàntic i faedor de la Renaixença. No oblidem que entre els romàntics de segona fornada, és a dir, de la segona meitat del XIX, el nacionalisme, allò popular i el retorn a una Edat Mitjana vaporosa i sublimada són moneda comuna. Sens dubte, el príncep dels medievals que recull aquests elements és sant Francesc. Europa, doncs, viu la creació del paradigma de Francesc predicant als ocells, el romanticisme estètic (recordem Cousin, Renan o, més tard, Little o Duhem), en un procés que culmina amb la publicació de la vida del *Pobrissó* per Paul Sabatier. Un procés, aquest del naixement del franciscanisme com qüestió històrica,

estètica i filosòfica, que corre paral·lel –per què no dir-ho– a la lluita teològica entre el monopoli del tomisme, que culmina amb l’*Aeterni Patris*, i les alternatives que, per exemple, els franciscans intentaven sistematitzar de sant Bonaventura o Duns Escot.

Per les lectures de Mn. Cinto posteriors sabem de la influència del romanticisme europeu. No, però, de la seva posició teològica i eclesial. Aquest capítol s’hauria d’interpretar a la llum del gran *Aplec de Sant Francesc-s’hi-moria* de 1882, el del centenari del sant, que congregà entre trenta-cinc i quaranta mil persones i quatre bisbes. Organitzat per ell i pel qui després també seria un gran franciscanista, el canonge Collell, el jove Verdaguer es va dissoldre entre la multitud, desaprovant la tendenciositat política de l’acte, però des d’aleshores encara ressonen els seus celebrats rodolins:

*Qui per fra, qui per germà,
Tot el món és franciscà.*

Dr. Agustí Boadas.